

Balūwa wa yība nīno Pōlo akpikilya ndi Timotio Līkrūmūka la mambwa

Balūwa wa yība nīno Pōlo akpikilya ndi Timotio nīmū. Akpika ndi kani a ka bōloko ka Lūma. Bawai-daki basi bapikita ndi, basa biyatulū. Luka nīno munganga aka nō kasagū ndi. Pōlo iba ndi bē ngbingo kaki itulyonini, otigoli kūwa kukwakū aka. Kinili, akpikilya kūwa ndi Timotio kapá mutiwi, kye ava ndi abe mikaki bikpe.

Balūwa yi nīno Pōlo akpikilya ndi wa mulifo nīmū. Akpikilya ndi kuso yi bē igwinonogi yapū ka baya abe iyi, iki na limbengi linda kabikyaga Līkrūmūka ka Yeso, gutugū bakiko kagyagya. Iki gōni kaiminya na batū bi nībo bakēgū kabye bēyo Mongoni Manza abikyaga mino. Pōlo omotiloku bē ulananatū ndi iyi mombukwanadaki lūnga, lūnga lanza, a kūwa buwobi kainda ka Mombukwono-dosu. Opipiloku bē Mukilisito wasi okwononi kagya bēyo.

Yigbananaga ya kitabu yi niyi:

Yuuso 1:1-2

Pōlo akapá Timotio mutū 1:3-18

Bēyo mūmbanzū okwononi mino kaiko sūda wanza ka Kilisito 2:1-26

Bambanzū bika ndeke būni ka masye ma mulifo 3:1-9

Kaigwinonogo yapū ka baya 3:10-4:8

Yitangūla, na yuuso ya mulifo 4:9-22

¹ Imi Polo, na atutumbwa ka Yeso-Kilisito pisi ka sipananiso ko Kunzi. Etika kabikyaga mongoni ma agume wo obili nino ta na iyi pisi ka matikana na Yeso-Kilisito. ² Nakaukpikilyo iwe Timotio, mikami mupaka. Obosu Kunzi na Mombukwono-dosu Yeso-Kilisito budukilyi iziyo, buminyilya kumbu, bupá maziyo.

Polo akamigisyaga Kunzi ibiba

³ Namigisyaga Kunzi nino nakagugubyo ibiba na limbengi lanza beyo batite bagyaga ndi mino. Biti na lisyε, namigisyaga Kunzi ibiba beyo nutamanaga mino bongbinga basi ka malumba kami. ⁴ Niyo natamanaga beyo udukusaga ndi mino bamomiso-miso, nogwa musasa ambe numini iba limbengi kami otumi na magyaga. ⁵ Natamanagatu goni baya kakū niyo ya lingunū, baya niyo ka titakū mukoyi beyo ka Loisi, na niyo ka amakū beyo ka Euniki. Nakaiba binza ambe a goni kusō kakū. ⁶ Kinili, nakautomosya ambe wakozunonito na apepe nino Kunzi upá ndi ka lisyε nilo nubisilya ndi mino mafokū. ⁷ A beyo, Kunzi katipágu limbengi la kubangakū. Luki limoti, Limbengi nilo atipága ngu, sipananiso na limbengi lo tombiii. ⁸ Wakikonito neki no suni kabikyaga likpamuka ko bulya ka Mombukwono-dosu. Wakikonito goni no suni ko bulya kami nino na ka boloko ko bulya kaki. Luki limoti, baya kayigyogyiso pa imoti na imi ko bulya Mongoni Manza kabyenene no ngu niyo Kunzi upá. ⁹ Iyi no atipá muhukuso, atimaka kaika batū kaki. Kegu ko bulya yigya yanza kusu, luki limoti, a ko bulya niyo osisilya ndi

mino beyo na katiwonisilo iziyo kaki. Atipá ndi iziyo yi niyo ko pisi ka Yeso-Kilisito kambwa kagya obili. ¹⁰ Luki limoti, iziyo yi niyo inisa kuwa mbiya wanu wa Mombukwono-dosu Yeso-Kilisito odoku mino. Iyi nino aditaga ngu ya kukwaku na katiwonisilo obili wa benze na benze ko pisi ya Mongoni Manza.

¹¹ Kunzi etwa kabikyaga Mongoni Manza abe atutumbwa na muwonisilo. ¹² Nakayigyogyiso ko bulya yi niyo. Luki limoti, na kegu mino no suni kye nakaiba ambe nigumya ka wani. Nakaiba binza ambe a no ngu kobuulyogo nilo epa ndi kadwe ka lisyé la mupipilo. ¹³ Wiko kabye likingyosi la manzina ma lungunu nimo nuwonisilo. Wigwinonogo na baya na sipananiso niso tamatikana mino na Yeso-Kilisito. ¹⁴ Buulyogo binza ko pisi yo ngu ya Limbengi-Lotu nilo a kuso kaku, mutuu manza nimo bupa ndi.

¹⁵ Begeyo wo mino kaiba, batu basi ba iwili ya Azia besini bi. Figelo na Elimogene ba luga ka batu bi nibo goni bo. ¹⁶ Mombukwono-dosu okwilyi livananza ka Onesifolo kumbu. A beyo, odogoku bi bongbinga basi ketumiso limbengi, kani kegu no suni kodoku kenda kunu ka boloko. ¹⁷ Niyo osiloku ka Luma, ekisa na kekele kadwe ku kwa ku emina ndi mino. ¹⁸ Mombukwono-dosu Yeso aminisito ndeke bunza ko Kunzi ka lisyé la mupipilo. Iyo, wakaiba binza masi nimo egyilya ndi ka Efeso.

2

Suda wanza ka Yeso-Kilisito

¹ Iwe mikami, kisa kaiko no ngu niyo okotukyoku pisi ka iziyo ka Yeso-Kilisito.

² Nilo ukana ndi kani nakabikyaga kambwa ka bademũ budingi, hubikyaga goni iwe batu ba lingũũ niõo bakwanana goni kaukitisilyogo bengenĩ.

³ Bailya goni ka yigyogyiso abe sũda walingũũ ka Yeso-Kilisito.

⁴ Sũda ninõ ulananaga, kogulyogigũ ka makpũmũka binzenge-nzenge ka bambanzũ, kapa be mombukwana-daki ogwi magyagya na iyi.

⁵ Mutũ ninõ agyaga masindani ma mbangũ, kakwananigũ kopupo tutungyo kani akapikita gbali.

⁶ Na bata, mutũ yi ninõ ikõgõ bungu kadĩma tiko nõ akwanana kaiko mutũ wa mambwa kalya malĩli mi.

⁷ Bisatu limbengi ka likpũmũka nilõ nakabikya lo, Mombukwono-dosu upátũ ngu kotombisyo masi.

⁸ Mutamana Yeso-Kilisito ninõ a ndi ka livananza ka ngama Daudi. Opupa ndi ka mbũkũ mũdõngõni beyõ Mongoni Manza mi nimõ nakabikyaga o mino kowonisilo.

⁹ Nakaigyogyiso ko bulya ya Mongoni Manza mi nimõ, na mukandila na selegeni abe magya-manye. Luki limoti, likpũmũka ko Kunzi kegũ ilu la kikpikila.

¹⁰ Kinili, nakapĩlya masi ko bulya ka niõo Kunzi ipũnilyaga. Nakagya beyõ iba ibũ binisonito goni na muhukuso ko pisi ka Yeso-Kilisito pa imoti na ibiba niyo ya benze na benze.

¹¹ Likpũmũka li nili a la lingũũ:

Takokwo pa imoti na Kilisito, tika ndeke na õbili pa imoti na ibũ goni.

¹² Takokibyo, talya ndeke na ibũ goni bungama.

Takamanganya, atimanganya ndeke iyi βεγεγο.
 13 Takiki bongbingbili, ika iyi wongbingbili aka,
 kye kakwananigu kaimanganyilya iyi
 mombukwana-daki yi.

Mugya-ligubo wongbingbili

14 Hutomosyo bambanzu likpamuka nilo lasi,
 ubikya bingbanganya kambwa ko Kunzi ambe
 bakikonitogu kobiso bodongoso na bambanzu
 ko bulya mino. Bodongoso kegu na izangiya
 kye uputaga nibo bikaga kaukana. 15 Gya
 ngu kainisono ko misa ko Kunzi abe mutu
 wanza. Wiko abe mugya-ligubo nino kikogigu
 no suni ko pisi ya ligubo kaki, nino abikyaga
 ka bungbingbili Likpamuka la lingunu. 16 Wasa
 munzina ma payaya, nimo a di na baya.
 Nibo bakpakpikanaga na imu bidukulaga kuwa
 kobungaga byi no Kunzi. 17 Munzina kabu a
 kuwa abe kambudu. Imeneo ibu na Fileto
 ba luga ka batu bi nibo. 18 Batu bi nibo
 bobungogoni byi na likpamuka la lingunu.
 Bonzingimosogo baya ka bambanzu, banubikya
 be lipupupo kusu ka bambuku igyonosoni ndi.
 19 Luki limoti, mubumbe mapu nimo Kunzi
 obisa ndi a imu wa aka wa. Munzina mi
 nimo ikpikaga kugu yi nima: «Mombukwono-
 dosu umibatuu batu kaki», na goni: «Mumbanzu
 kabikya be a mutuu ka Mombukwono-dosu,
 asi bunye.» 20 Kuso wa ndabu yidingi, kikogigu
 asi na makpamuka ma olo aka ikani nimo ma fiza.
 Luki limoti, ikagatu goni na nimo ma mabau na
 nimo ma tukuto. Bigugubyogo na makpamuka

magogo ka bongbingo, magogo ka bongbinga basi. ²¹ Kinili, mumbanzu kasa muwonisilo ma kuboboku mi nimo, ika kuwa abe luki nilo bigugubyaga na ilu ka bongbingo. Ika kuwa iyi kamukana mombukwana-daki aka, ika na izangiya ku kaki. Ika goni wakitulya kagya makpumuka manzanza masi.

²² Pikita musasa manye ma liwanza, wakisa bungbingili, baya, sipananiso, maziyo, pa imoti na batu nibo babibisaga Mombukwono-dosu na limbengi limoti. ²³ Luki limoti, wasa bodongoso baya bungingi na nibayo kegu na izangiya. Wakaiba binza ambe niyo yasi opupisaga asi mosooni aka. ²⁴ Wina se, mugya-ligubo ko Kunzi kokwononigu kasaana. Okwononi kaika na maziyo na batu basi. Iki mutu wakibo kapá mutuu na wa limbengi linda. ²⁵ Okwononi kaupá batu nibo bolutonogo na iyi mutuu na limbengi lawese, opuso Kunzi anuikasa mambengi kaiba likpumuka la lingunu. ²⁶ Kuwa wa, bakwanana bata kainiso na tamanaga yanza, bahukaga ka kpaka ka mumuyoniso niyo a ndi mino ni ugwini na kaubisa kagya sipananiso kaki.

3

Nilo odoku ndeke ka masye ma mulibo

¹ Wibatuu binza ambe ka masye ma mulibo, ika ndeke ngbingo wa bukpeki-kpeki. ² A beyo, bambanzu bika kuwa ndeke kaipa asi ibu aka, batu ba musasa mo buyi, batu ba kibiba na ba kibinika. Bika ndeke batu butumbwa Kunzi, batu bubuno mutuu ka babukuta kabu, batu

bubudiso likrumuka na ni bakegu kabanga makrumuka ko Kunzi. ³ Bika ndeke baru, kani bakegu no kumbu. Bika ndeke batu bubukulyaga bengen makrumuka, batu bo bou, batu bufiya kani bakegu kapa bunza. ⁴ Bika ndeke batu bugyagyana, batu ba mu maru na bakibinika. Baraga ndeke magyagya ma obili kakitaga Kunzi. ⁵ Binisanaga ndeke abe batu ko Kunzi, luki limoti banina ngu kaki payaya. Wakikonito ka mufongwa ka inguo ya batu bi nibo. ⁶ Batu bagogo luga kabu bogulyaga ka bandabu, banubobo boko nibo babailyaga makrumuka masi. Boko bi nibo, bunye ukukumilyaga bikokoko ni bakegu bakamaga ka baya. Bogulyaga kuwa ka bopisi baya musasa dididi. ⁷ Baraga bongbinga basi be biki kapu matu. Luki limoti bakibagu likrumuka la linganu. ⁸ Mufongoni begyo Yani ibu na Yambule * bobisa ndi mino dongoso na Musa, a mufongoni begyo batu bi nibo bo mino kobiso dongoso na likrumuka la linganu. Yimibo ka batu bi nibo oputikononi, baya kabu a kuwa payaya. ⁹ Luki limoti, bakidukuligu ndeke kye bungingi kabu inisono ko misa ka batu basi beyo igyonosa ndi mino na Yani ibu na Yambule.

Mutiwi ma mulibo

¹⁰ Luki limoti, iwe webye pima ka mutiwi, ka yigya, ka tamanaga, ka baya, ka limbengi linda, ka sipananiso na ka bungbingbili. ¹¹ Watu

* **3:8** 3:8 Yani ibu na Yambule: A ndi mino ma liyuda nimo bulukaga ndi bamazi ba Misili nibo bokpiko likrumuka kabu ka kitabu yo Pupo 7:11, 22.

kaiba beyo begyogyisa ndi mino na beyo nalya ndi mino kumbu ka Atiokia, Ikonio, na ka ka Lusetula. Nigyogyisa ndi kugbe, luki limoti, Mombukwono-dosu ekulaga ka yigyogyiso yi niyo yasi. ¹² A beyo, bakwanana kaugyogyiso batu basi nibo bapa kabye Kunzi ka bungbingbili ko pisi yimatikana na Yeso-Kilisito. ¹³ Luki limoti, batu banye na batu ba kaboboku bidukulaga ndeke ka bunye. Bika kaubobo batu bagogo, kumbuso yi, bubobo ibu begyo. ¹⁴ Luki limoti, iwe wigwinonogo ka likpumuka nilo buwonisila ndi, wabinikyana na limbengi limoti. Wakau-miba binza batu bi nibo buwonisila ndi. ¹⁵ A beyo, wibaga Mobiso Motu katukya ka limiki aka. Akwanana kaupá yimibo kye winisono na muhukuso pisi kabailya Yeso-Kilisito. ¹⁶ Mobiso Motu masi ikpikaga pisi ka yimibo ko Kunzi. A na izangiya kowonisila likpumuka la linguna, katiwa, koyoyiso na kaunanaga bambanzu kampakanya ka bungbingbili. ¹⁷ Kawa wa go wa, matu ko Kunzi ika wakibungusyo binza, iko wakitulya kagya makpumuka manzanza masi.

4

¹ Nakaugbityaga kambwa ko Kunzi na kambwa ka Yeso-Kilisito nino ako ndeke ngbanga ka nibo ba bubisi na nibo bokwaga ndi, na nino odoku ndeke abe ngama be: ² bikyaga likpumuka ko Kunzi na kekele, iki ko ngbingo wanza ikani ko ngbingo wanye. Yoyiso, wanutumiso bambanzu mambengi pisi ka mutiwi na limbengi linda kugbe. ³ A beyo, ngbingo wagogo odokuto nino bambanzu bakapagu ndeke bata mino

kaukana muwonisilo ma lingunū. Luki limoti bika kūwa ndeke kabibya musasa kabū aka. Bikungulaga ndeke bikululu na ambaza ka bowonisili, banūbikya nilo bapaga kaukana. ⁴ Bidulaga ndeke motili ka likpumuka la lingunū, banukana asi babibu baya kuboboku aka. ⁵ Luki limoti, iwe, wibuulyatu ka makpumuka masi, pilya yigyogyiso, gya ligubo kakū lo Mongoni Manza, wika mugya-ligubo walingunū ko Kunzi.

⁶ A beyo, ka nilo endi imi, na kūwa imi wakitulya be bēpī abe apepe. Ngbingo kami wa kukwaku itulyonini. ⁷ Nulononini bi lūnga lanza, nadwe ka mulibo ma mbangu kami, nobuulyaga baya. ⁸ Mbiya wanū, mukalya ma bututungyo a kūwa kebundaga. A begbegbe baya bungbingbili nibayo Mombukwono-dosu, ninō zozī walingunū epā ndeke ka lisyē nilo igoku ndeke mino. Kepīgu ndeke asi imi aka, luki limoti, upā ndeke batū basi nibo bapa kamina wa opuponoku ndeke mino.

Mutiwi dididi

⁹ Gya ngu kekpuḍoku bigala-gala. ¹⁰ A beyo Dima esoni, a wakipā ka likpumuka la obili wa masye mi nima, ogoni ndi ka Tesalonika. Kelesike aga ka Galatia, Tito aga iyi ka Dalamatia. ¹¹ Luka mukaka aka nō ta na iyi. Muvatū banū Malikō kye etungbūla banū ka ligubo. ¹² Natiki bi Tikiko ka Efeso. ¹³ Wakika banū kodoku, wevilya koti ninō nasa ndi ka Tolowasi kū ka Kalapo. Idulyokuto gōni na lukutu ya bakitaḅu, kugbe niyo yo bokuto.

¹⁴ Mutwo-mabisya beyo ka Alesandulia egyogyisa ndi kugbe. Mombukwono-dosu akalyatu ndeke ka yigya yi niyo. ¹⁵ Wiminyatu goni iwe na iyi kye obisaga nduku bodongoso kugbe ka mutuu kusu.

¹⁶ Wa napunga ndi mino kasamba ka mambwa, kegu ndi na mumbanzu gutugu bemoti aka nino a ndi ka mutili kami. Besa ndi basi bigbu, Kunzi upilyito! ¹⁷ Luki limoti, Mombukwono-dosu esingyatu ndi, epa ngu kabikyaga Mongoni Manza kadwe ka mulibo be kye batu nibo bakegu Bayuda bukanito. Ehokusaga ndi ka manzu ko sukopi. ¹⁸ Mombukwono-dosu ekulaga ndeke ka makpumuka manyenye masi, ehokusogo, emingyiso ka Bungama kaki kugu wa lisyé. Mombukwono-dosu avi ibiba ka benze na benze. A asi beyo aka yo.

Yuuso ya mulibo

¹⁹ Namuusito Pelesila ibu na Akila pa imoti na livananza ka Onesifolo. ²⁰ Hasito otigoli bi ka Kolito. Nasi bi Tolofimo ka Miletu kye o bi na nzayi. ²¹ Gya yapu kodoku kambwa wa syangasu.

Eyubulo, Pudi, Linusi, Kolodiya se kuwa bomomосу bagogo basi ka baya bumumuusogito goni.

²² Mombukwono-dosu ubuulyogito. Iziyo ko Kunzi iki pa imoti na ibunu.

AGUMÉ WAMBIYA

Lika: AGUMÉ WAMBIYA (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Lika

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

f796df90-b7da-5393-9b93-c756eba4e5d6